

עמדת קריאה - סקירת ספרים חדשים

כתב וערך: שבתאי מגר

על הפרסונה ופרקים אחרים על השירה אורי ברנשטיין, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2008, 173 עמ'

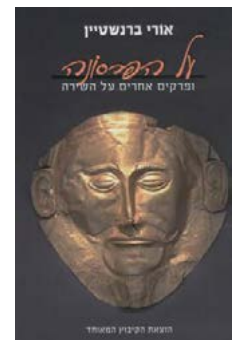
מלא עולם, כפלאי ונדיר בין כל השאר, אלא כהשתקפות של הסובב ושל הזולת; (ג) האזנה לתת ההכרה; (ד) בדיקה מחודשת של עברו של "האדם האמיתי", כדי לאבחן מה מאותו עבר יכול לשמש את "האדם הכותב".

הספר עוסק בשירה ובהתהוות משורר, ובאותה נשימה הוא מסמך פסיכולוגי מרתק, שעוזר לראות עמוק ובאופן מפורט את המתרחש בנפש האדם ואת מקורות היצירה. הוא מפנה מבט אל הזוויות השונות שבנו ומלמד על הדינמיקה ביניהן ועל ההתרחשויות הגלויות והתת-הכרתיות, שיוצרות מבנים והתנהגויות. הוא מציב אתגר שמתגלם בתיאוריה הספרותית של ט"ס אליוט, שמצוטטת בספר במשפט: "השירה אינה שחרורם של הרגשות אלא הימלטות מן הרגשות. אין היא ביטוייה של האישיות אלא הימלטות מן האישיות". האם נוכל להסב את האמירות האלה לעצמנו כפסיכולוגים מטפלים, ולבחון אותן, עבורנו ועבור המטופלים?

נפתולי הנפש ומבוכיה זוכים בספר הזה להארה ולבירור יסודי ומעמיק. אורי ברנשטיין עושה זאת באמצעות הצגת כוחה של הכתיבה, שעיקרה התבוננות ונכונות לצלול אל מקומות חבויים והמוכנות לעמוד מול עובדות ומראות מפתיעים ואף מאיימים. הוא יוצא למסע אל הנפש תוך ציון היווצרות ה"פרסונה" של הכותב, המשורר, שהיא גם חלק בו וגם נפרדת ממנו.

התהוות האדם הכותב דומה במידה רבה, אם לא זהה, להתהוותו של פסיכולוג ומטפל. נמצא דמיון רב בין מצב הערפול החד והצלול שבו שרוי משורר בזמן כתיבה, לבין מצב הציפה ומעין ניתוק, שבו נמצאים מטפלים, שמאפשר ריכוז והתחברות לעולם ולשפתם של מטופלים.

הנה כך מתוארות בספר (ומפורטות) התרחשויות נפשיות המלוות כל תהליך של כתיבת אמת, כמה שהן תואמות מה שעוברים מטפלים, ומה שנדרש מהם: (א) השתחררות מהפחד מפני התוודעות לעצמך; (ב) ראיית עצמך לא רק כיחיד ש"כבודו

דחייה חברתית אין מצב שמפנים את הגב מדריך תיאורטי ויישומי למטפלים, לאנשי חינוך ולהורים יעל אברהם, הוצאת ניב, 2018, 249 עמ' (כולל נספחים)

רגישה, שממבט ראשון הלב נחמץ, וגם מתרחב. הספר נכתב מהנשמה. נראה שיעל אברהם הכפיפה עצמה למסגרת של דיון מבוסס ותיאורטי, אך ניכר שנקודת המוצא היא נשמה. וכך הספר פוגש את הקורא: מייד מחבר לתמונות עבר ולחוויות מעוררות רגשות חזקים, חוויות שמעלות

אפשר להתחיל לפגוש את הספר בסוף, בעיון בשאלונים הנספחים. הסעיפים והמושגים כבר פורשים מניפת ידע על התחום, מגדירים אותו ומזמינים להיכרות מעמיקה.

הספר הוא "פרויקט נפש", או "מסע נפש" שהמחברת פותחת בפנינו, מגלה לנו סוגיה אנושית

שבתאי מגר הוא פסיכולוג ייעוצי-תעסוקתי מומחה. בעל קליניקה פרטית. משורר. מדריך ומנחה קבוצות וסדנאות כתיבה. מלמד באוניברסיטת בר-אילן בתוכנית מ"א לייעוץ ארגוני.

אחרת אל אנשים שלצדנו, ובכך גם הפניית המבט אל עצמנו, אל כוחנו המוסרי, והקניית מצב חדש לגישה שונה. התיאורים והמודלים מספקים כלים מעשיים לאנשי המקצוע. הספר מציג חשיבה טיפולית רגישה, קשובה לילדים ולנערים ועושה איתם יחד את הצעדים. יש בו רעיונות טיפוליים יפים ומעודנים, נבונים, קליטים ויעילים.

דמויות מהעבר, מבית הספר ומקבוצות השתייכות שונות, ומציעות שמה שנתפס בזמנו, ומאז, כמצב נתון, מבלי נתינת דעת יתירה, מצטייר כאן כתופעה חברתית אנושית עמוקה, שמזמינה את כולנו להביט וללמוד.

הספר מעורר אי-נוחות, ובכך גם כוחו. זו אי-נוחות שגורמת לערנות, למודעות, ויוצרת הזמנה להתייחס

חברה

תהילה חכימי, הוצאת רסלינג (סדרת מעבדה), 2018. 121 עמ'

ובמבנה סיפורי מחולק לקטעים. הוא מציג מצב של האדם הפרטי וקיומו בתוך אתוס העבודה וכחלק ממכונת הייצור הענקית שמשליטה תרבות ואורח חיים. זהו טקסט ספרותי, לא עיוני ולא מחקרי. דרך הצגתו כך מתארת בפני הקורא מצב קיומי חווייתי, שעשוי לעורר הרגשות בכיוון הזדהות וקרבה, או רתיעה וניכור, ובכך תורמת לאיש המקצוע לחשוב ולדבר מתוך החוויה, ומשם להיקשר אל חוויות ורגשות של מטופלים ומטופלות.

תמונות חיים בעולם העבודה, דמויות אנושיות חוות, חושבות ומדברות, אבל האווירה והתחושה היא שהן עטו על עצמן או אולצו לסגל תפקוד ונשמה של מכונות. האנשים, שבתוכם רגשות פועמים, סיפורי חיים, התקשרויות ואתגרים, מונעים ומופעלים בידי רשתות גדולות, שדוחפות אותם למשטר תפקוד וצייתנות תחת כוחה של החברה והופכות אותם למכשירים בשירותה ולהזנת שימור המשך פעולתה.

זהו ספר מיוחד. כתוב בצורה דיווחית-מונולוגית

עם מותו של הסופר עמוס עוז:

מתנות הכתיבה וההשראה של עמוס עוז

ונפנית להמשך דרכה. חוכמתו בלטה בכל משפט ומשפט, דיבורו הנחרץ לא הותיר מקום לספקות, וספריו יודעים לספר, יחד עם זאת, על דמויות מורכבות, שברירות, תלויות בחסדי אחרים, מחפשות נגיעות אהבה ויחס.

אני קורא דברים עליו בעיתון, ודמותו וקולו ורוחו מצטיירים לי. ואני כותב זאת כאן בהתרגשות וכהתחלקות בחסד יצירה ובחסד אנושי. הוא אמר שכל סופר יוצא מפצע שחווה. שלא כל פצע יוצר סופר, אבל כל סופר נובע מפצע. אף פעם לא חשתי עצמי פצוע. ועדיין לא. אבל עם השנים הולך ונגלה לי משהו שעדיין לא ירדתי לפשרו, ובטח לא אגיע עד גרעינו, והמשהו הזה כנראה מניע ומוביל בי את הכתיבה, ומושך אותי לגילויים חדשים. בסך הכול אני מברך על כך.

את עמוס עוז ראיתי ופגשתי מספר פעמים בשדה בוקר, בפסטיבל המשוררים, וגם בהרצאות שנתן באוניברסיטת תל אביב במשך השנים. בשדה בוקר זה היה מקרוב יותר. הוא הילך בינינו, כבר צלע בגלל ברכיו, משוחח עם בן לוויה, פניו רציניים, תמיד קשוב, רכון מעט לשמוע. נוכחותו השרתה כבוד ומעלה של קרבה לגדולים. הוא היה אורח כבוד שם, בן המדבר, הליכותיו פשוטות ואצילות. הסתופפות באותו חדר איתו לא עשתה אור גדול או משהו, כי היה עממי ונגיש, אבל גם אז, ובמיוחד כעת, כשאני נזכר ומזכיר, עולה רוחו הגדולה ובאה בי, ואני יודע שבאיזשהו אופן הושפעתי ממנו. כך, כנראה, עוברת ונעה השראה בעולם, נוגעת באנשים, מלטפת, חודרת, משאירה סימנים,

